

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

KEN FOLLETT

OMUL DIN
SANKT PETERSBURG

editura rao

CAPITOLUL I

Era o după-amiază tihnită de duminică, de felul acelor după care Walden se dădea în vânt. Stătea în picioare în fața ferestrei deschise, admirând parcul. Pe pajiștea largă și bine tunsă se zăreau, din loc în loc, copaci bătrâni: un pin scoțian, doi stejari viguroși, câțiva nuci și o salcie semănând cu un cap de om cu păr buclat. Soarele era la zenit, iar copacii aruncau umbre întunecate și reci. Păsările își conteniseră cântecele, însă dintre straturile de flori de sub fereastră se auzea bâzâitul mulțumit al albinelor. Nici din casă nu răzbătea vreun zgomot. Pentru cei mai mulți servitori, asta era după-amiaza lor liberă. Unicii oaspeți din acest sfârșit de săptămână erau George, fratele lui Walden, soția lui George, Clarissa, și copiii lor. George se dusese să se plimbe, partenera sa de viață se întinsese puțin, în schimb, copiii nu se zăreau nicăieri. Walden se simțea în largul lui; la biserică purtase redingotă, firește, și peste un ceas sau două avea să-și pună papionul alb și fracul pentru cină. Totuși, deocamdată se simțea cum nu se putea mai bine într-un costum de tweed și o cămașă cu guler moale. Se gândea în acele clipe că, dacă Lydia va cânta la pian în cursul serii, ziua avea să fie perfectă.

Se întoarse spre soția lui:

– O să cânti diseară, după cină?

– Dacă vrei... zâmbi Lydia.

Walden auzi un zgomot și se întoarse iar spre fereastră. În capătul cel mai îndepărtat al aleii, la vreun sfert de kilometru depărtare, își făcuse apariția o mașină. Bărbatul se simți cuprins de o ușoară enervare, asemănătoare cu străfulgerarea de durere din piciorul lui stâng dinaintea unei furtuni. „De ce m-ar călca pe nervi o mașină?“, se întreabă el în sinea lui. Nu avea nimic împotriva mașinilor – doar deținea și el un Lanchester pe care îl folosea în mod regulat atunci când se ducea și se întorcea de la Londra –, deși vara erau o pacoste de toată frumusețea pentru sat, stârnind nori de praf pe drumurile lipsite de pavaj pe care le străbăteau mugind. Se gândise chiar să aștearnă vreo două sute de metri de macadam de-a lungul aleii. În mod normal, n-ar fi ezitat s-o facă, însă drumurile nu mai erau în responsabilitatea lui din 1909, de când Lloyd George întemeiasă Comitetetele pentru Drumuri. Brusc, își dădu seama că tocmai detaliul ăsta era izvorul enervării lui. Fusesse ceva tipic pentru legislația liberală: smulseseră bani de la Walden ca să facă ceea ce ar fi făcut el și singur, după care eșuasera în această întreprindere. „Cred că până la urmă o să pavez singur drumul, cugetă el; pur și simplu, e enervant să plătești de două ori pentru asta.“

Mașina întoarse pe pietrișul din curtea din față și se opri cu zgomot, tremurând din toate încheieturile, în fața ușii dinspre sud. Pe fereastră năvăli un nor de fum, făcându-l pe Walden să-și țină răsuflarea. Apoi ieși șoferul, care purta o caschetă, o pereche de ochelari de protecție și o manta pentru condus. După ce deschise ușa pasagerului, își făcu apariția din mașină un bărbat scund, cu haină neagră și pălărie la fel. Walden îl

recunosc și îi sări inima din loc: după-amiaza liniștită de vară se dusesse pe copcă.

– E Winston Churchill, zise el.

– Cât de stânjenitor, răspunse Lydia.

Omul acesta refuza să se lase ignorat. Îi trimisese joi un bilet lui Walden, dar acesta nu-i dăduse importanță. Vineri îl sunase pe Walden la reședința lui din Londra și i se spusese că domnul conte nu era acasă. Iar peste două zile, în plină duminică, bătuse tot drumul până în Norfolk. Avea să fie respins și de data asta. Walden se întreba chiar dacă nu cumva credea că îl va impresiona cu încăpățânarea lui.

Nu-i plăcea absolut deloc să se poarte urât cu oamenii, însă acest Churchill o merita cu vârf și îndesat. Guvernul liberal în care Churchill era ministru inițiasă un atac dur la adresa societății engleze și mai ales a fundației sale; a instituit impozite pe proprietatea funciară, a subminat Camera Lorzilor, încercând să lase Irlanda pe mâna catolicilor, lipsind de bărbăție marina regală și cedând în fața șantajului sindicatelor comerciale și al blestemăților de socialiști. Walden și prietenii lui n-aveau de gând să dea mâna cu asemenea oameni.

Ușa se deschise și Pritchard își făcu apariția. Era un tip înalt, genul Cockney¹, cu părul negru dat cu briantină și cu un aer grav. Mai mult, prefăcătorii lui sărea în ochi de la depărtare. În tinerețe, fugise pe mare ca mus,

¹ Cockney este un termen din engleza britanică ce se referă atât la locuitorii Londrei care aparțin clasei muncitoare, în mod particular la cei din estul Londrei, cât și la jargonul folosit de aceștia în vorbire, așa-numitul *Cockney rhyming slang*. Cuvântul este folosit prin extensie în expresia *cockney accent*, indicând modul în care clasa muncitoare a Londrei vorbește, prin diferențiere de alte categorii sociale ale societății engleze din capitala Angliei. (n.red.)

după care abandonase nava prin Africa de Est. Venind în acele ținuturi într-un safari, Walden îl angajase să-i supravegheze pe hamalii băștinași și din clipa aceea nu se mai despărțiseră unul de altul. Pritchard era majordomul lui Walden, însoțindu-l prin toate casele unde se stabilea, și îi devenise prieten, atât cât se poate să fii prieten cu un servitor.

– Prim-Lordul Amiralității se află aici, domnule, anunță Pritchard.

– Nu sunt acasă, replică Walden.

Pritchard părea stânjenit. Nu era obișnuit să le dea papucii miniștrilor din Cabinet. „Majordomul tatălui meu ar fi făcut-o fără să i se miște un mușchi pe față“, se pomeni gândindu-se Walden; dar bătrânul Thomson se pensionase cu eleganță și cu tact, cultivând trandafiri în căsuța lui din sat, pe când Pritchard, în orice caz, nu reușise niciodată să ajungă la demnitatea aceea de neclintit.

Pritchard începuse să mănânce litere, semn că era fie foarte relaxat, fie în culmea încordării.

– Domnu' Chu'chill 'cea c-o să ziceți că nu s'țeți acasă, domnule, ș-a spus să vă dau scrisoarea asta.

Și, zicând asta, îi întinse un plic pe o tavă.

Lui Walden *chiar* nu-i plăcea să-i fie forțată mâna. Răspunse morocănos:

– Dă-i-o înapoi...

Dar nu-și încheie fraza și, curios, își aținti din nou privirea asupra scrisului de pe plic. Literele mari, citețe și înclinate aveau ceva cunoscut.

– Oh, Doamne, exclamă Walden.

Luă plicul și îl deschise, scoțând din el o singură foaie groasă de hârtie, îndoită o singură dată. În antet

se lăfăiau însemnele regale, tipărite cu cerneală roșie. Walden citi:

Palatul Buckingham

1 mai 1914

Dragul meu Walden,

O să-l primești pe tânărul Winston.

George R. I.¹

– E de la rege, o informă Walden pe Lydia.

Era atât de stânjenit, încât se înroșise. Era o manevră *însălmântător* de nepotrivită să-l atragi pe rege în așa ceva. Walden se simțea ca un elev căruia i se atrage atenția să înceteze cu gâlceava și să-și vadă de lecții. O clipă, se simți ispitit să nesocotească voința regelui. Însă consecințele... Lydia n-ar mai fi fost primită de regină, oamenii n-ar mai fi putut să invite familia Walden la petrecerile la care lua parte un membru al familiei regale și – lucrul cel mai rău dintre toate – Charlotte, fiica lor, n-ar mai fi putut fi prezentată la Curte când urma să-și facă intrarea în societate. Viața socială a familiei avea să fie distrusă. Puteau foarte bine și să plece în altă țară cu totul. Nu, nici nu se punea problema să nesocotească voința regelui.

Walden oftă din greu. Churchill îl învinsese. Într-un fel, se simțea chiar ușurat, fiindcă așa putea să se remarcă și nimeni nu putea să dea vina pe el. „Scrisoare de la

¹ „R“ și „I“ după numele suveranului înseamnă „rege“ și „împărat“ în latină („rex“ și „imperator“) (n.red.)

rege, bătrâne, s-ar fi justificat el; n-am avut ce face, știi cum e.”

– Poștește-l pe domnul Churchill înăuntru, îi spuse el lui Pritchard.

Și îi întinse Lydiei scrisoarea. „Liberalii ăștia chiar nu pricep cum funcționează monarhia“, chibzui el, apoi adăugă murmurând:

- Regele nu-i destul de ferm cu oamenii de teapa asta.
- Totul devine înfiorător de plictisitor, răspunse Lydia.

De fapt, nu era absolut deloc plictisită, îi trecu prin minte lui Walden, ba dimpotrivă, probabil că totul i se părea foarte interesant; făcuse însă această afirmație pentru că erau exact cuvintele pe care le-ar rosti o contesă engleză și, cum ea nu era englezoaică, ci rusoaică, îi plăcea să facă afirmații tipic englezești, tot așa cum o persoană care vorbește în franceză și-ar presăra discursul cu o mulțime de interjecții interrogative precum *alors?* sau *hein?*

Walden se îndreptă spre fereastră. Mașina lui Churchill continua să mormăie și să fumege în curte. Șoferul stătea lângă ea, cu o mână pe portieră, ca și cum ar fi fost un cal pe care trebuia să-l strunească bine, ca să n-o ia la galop. Câțiva servitori se holbau la el de la o distanță la care puteau fi în siguranță.

Pritchard intră din nou în încăpere și anunță:

- Domnul Winston Churchill.

Churchill avea patruzeci de ani, exact cu zece mai puțin decât Walden. Era un bărbat scund și slab, care se îmbrăca într-un fel pe care Walden îl considera puțin cam prea elegant ca să fie pe măsura unui gentleman. Părul i se rărea cu repeziciune; îi mai rămăsese un smoc pe frunte și două şuvițe la tâmpole care, în combinație

cu nasul cârn și sclipirea sardonică din ochi, nelipsită nicicând, îi dădeau un aer răutăcios. Nu era deloc greu să pricepi de ce caricaturiştii îl înfățișau, de obicei, ca pe un cupidon malefic.

Churchill îi strânse mâna și i se adresă pe un ton vesel:

- Bună ziua, lord Walden.
- Se înclină apoi spre Lydia:
- Lady Walden, ce mai faceți?

În vremea asta, Walden se întreba în sine: „Oare ce se întâmplă cu omul ăsta, de mă calcă atât de tare pe nervi?“

Lydia îi oferă o ceașcă de ceai și Walden îl pofti să se așeze, neavând deloc intenția să stea la pălăvrăgeală. Ardea de nerăbdare să afle ce era cu toată tevatura asta.

– În primul rând, începu Churchill, îmi cer scuze, împreună cu regele, pentru că v-am forțat mâna în acest mod.

Walden înclină din cap. N-avea de gând să spună că nu era absolut nicio problemă, așadar, Churchill continuă:

- Aș putea să adaug că n-aș fi acționat în felul ăsta dacă nu aș fi avut motive dintre cele mai presante.
- Atunci, ar fi cazul să mi le dezvăluieți.
- Știți ce s-a întâmplat pe piața financiară?
- Da. Taxa de scont a început să urce.
- De la unu și trei sferturi până aproape de trei la sută. E o creștere enormă și s-a produs în doar câteva săptămâni.

- Bănuiesc că intuiți care e motivul.

Churchill înclină din cap:

– Companiile germane au început să încaseze pe scară mare datoriile, strângând bani gheață și cumpărând aur. Dacă lucrurile mai continuă așa câteva săptămâni, Germania o să pună mâna pe tot ce i se datorează din alte țări, fără să plătească nicio datorie pe care o are, în timp ce rezervele sale de aur o să fie mai mari decât au fost vreodată până acum.

– Se pregătesc de război.

– În felul ăsta și în altele. Au strâns din taxe un miliard de mărci, peste și mult deasupra impozitelor normale, pentru a îmbunătăți o armată care e deja cea mai puternică din Europa. Vă amintiți că în 1909, când Lloyd George a mărit impozitele britanice cu cincisprezece milioane de lire sterline, era cât pe ce să izbucnească o revoluție. Ei bine, un miliard de mărci reprezintă echivalentul a *cincizeci* de milioane de lire sterline. E cea mai mare taxare din toată istoria Europei...

– Da, așa e, îl întrerupse Walden.

Churchill părea să se lanseze pe panta histrionismului, numai că Walden nu avea chef să-l audă ținând discursuri.

– Noi, conservatorii, suntem îngrijorați de ceva vreme de militarismul german, a continuat Churchill, fără să pară deloc tulburat. Iar acum, în ceasul al unsprezecelea, veniți să-mi spuneți că am avut dreptate. Germania o să atace Franța, aproape sigur. Întrebarea este: o să-i venim în ajutor Franței?

– Nu, replică surprins Walden. Secretarul pentru Afaceri externe ne-a dat toate asigurările că nu avem nicio obligație față de Franța...

– Sir Edward este sincer, firește, spuse Churchill. Dar se înșală. Înțelegerea pe care o avem cu Franța este de o asemenea natură, că ne este imposibil să stăm deoparte și să vedem cum este înfrântă de Germania.

Walden era șocat. Liberalii convinseră pe toată lumea, ba chiar și pe el, că n-aveau să bage Anglia în război; în schimb, unul dintre miniștrii lor de frunte afirma exact contrariul. Duplicitatea politicianilor era revoltătoare, însă Walden uitase de ea, în vreme ce începea să reflecteze la consecințele războiului. Se gândea la tinerii pe care îi cunoștea și care urmau să plece la luptă: grădinarii răbdători din parcul lui, valeții obrăznicuți, băieții de la fermă, cu chipuri înnegrite de soare, studenții turbulenți, tinerii care leneveau prin cluburile de la St. James... Apoi îi veni în minte un alt gând, mult mai înfiorător, și întreabă:

– Dar putem să învingem?

Churchill abordă o expresie gravă:

– Nu cred.

Walden se holbă la el:

– Dumnezeuule mare, ce-au păzit oamenii voștri?

Churchill intră în defensivă:

– Politica noastră a fost să evităm războiul; și nu poți să faci asta în timp ce te înarmezi până în dinți.

– Dar nu ați reușit să-l evitați.

– Încă mai încercăm.

– Cred însă că veți eșua.

O clipă, Churchill păru că vrea să riposteze, bătaios, dar apoi își înghiți mândria.

– Da.

– Prin urmare, ce-o să se întâmple?

– Dacă Anglia și Franța, împreună, nu pot să înfrângă Germania, atunci mai avem nevoie de încă un aliat, o a treia țară de partea noastră: Rusia. În cazul în care Germania este divizată, nevoită să lupte pe două fronturi, putem să învingem. Firește, armata rusă este incompetentă și coruptă – aproape la fel ca tot ce mișcă în țara aceea –, însă asta nu are nicio importanță, atâta vreme cât poate să-i mai taie din avânt Germaniei.

Churchill știa cât se poate de bine că Lydia era rusoaică și era ceva absolut tipic pentru el să dea dovadă de lipsă de tact, vorbindu-i țara de rău cu ea de față, însă Walden nu se opri asupra acestui amănunt, fiindcă era foarte nedumerit de spusele ministrului.

– Rusia are deja un tratat de alianță cu Franța, spuse el.

– Nu-i de ajuns, replică Winston Churchill. Rusia este nevoită să intre în luptă dacă Franța este victima unei agresiuni. Prin urmare, Rusia are dreptul să hotărască dacă Franța este victimă sau agresor în acest caz particular. Când izbucnește un război, amândouă părțile pretind mereu că sunt victime. Noi avem nevoie ca Rusia să fie de partea noastră cu fermitate și din toată inima.

– Nu-i prea văd pe oamenii tăi dând mâna cu țarul.

– Atunci, înseamnă că nu ne cunoști. Ca să salvăm Anglia, am face afaceri și cu diavolul.

– Susținătorilor voștri n-o să le placă.

– N-o să afle.

Walden începea să înțeleagă unde ducea totul și perspectiva asta îl încânta.

– La ce vă gândiți? Un tratat secret? Sau o înțelegere nescrisă?

– Ambele.

Walden îl măsură pe Churchill cu ochi mijiți. „Demagogul ăsta tinerel ar putea să aibă ceva în minte, reflectă el; iar mintea asta s-ar putea să nu lucreze în interesul meu. Deci liberalii vor o înțelegere secretă cu țarul, în ciuda urii pe care o nutresc englezii față de regimul brutal din Rusia; dar de ce îmi spune mie? Vor să mă bage în ceva, asta e clar. Însă cu ce scop? Să aibă la îndemână un conservator pe care să dea vina dacă lucrurile merg prost? O să aibă nevoie de un intrigant ceva mai subtil decât Churchill ca să mă prindă în capcană.“

– Continuați! zise Walden.

– Am început discuții navale cu Rusia, prin intermediul comunicațiilor militare pe care le avem cu Franța. O vreme, nivelul lor a fost destul de scăzut, dar acum lucrurile încep să devină serioase. Un tânăr amiral rus vine la Londra. Este vorba de prințul Alexei Andreevici Orlov.

– Alexei! exclamă Lydia.

– Cred că este rudă cu dumneavoastră, lady Walden, i se adresă Churchill.

– Da, recunosc Lydia, părând stânjenită, dintr-un motiv pe care Walden nu-l putea ghici cu niciun chip. Este fiul surorii mele celei mai mari, cu alte cuvinte... vărul meu?

– Nepotul, o ajută Walden.

– Nu știam că a devenit amiral, adăugă Lydia. Probabil că a fost avansat de curând.

Era în acele clipe exact ca de obicei, afișând o stăpânire de sine perfectă, așa că Walden hotărî că doar i se

părase lui că era încurcată. Era încântat că Alexei avea să vină la Londra, deoarece ținea mult la băiatul acesta.

– E cam prea tânăr ca să aibă atâta autoritate, spuse Lydia.

– Are treizeci de ani, îi replică tânărul Churchill.

Walden își aminti că și Churchill, la doar patruzeci de ani, era prea tânăr ca să fie la comanda întregii marine regale. Expresia de pe fața Prim-Lordului Amiralității părea să spună: „Lumea este a tinerilor extraordinari, ca mine și ca Orlov“. „Dar tot ai nevoie de mine pentru ceva“, se gândi Walden.

– În plus, continuă Churchill, Orlov e nepotul țarului, prin tatăl său, prințul defunct, și – chiar mai important – e unul dintre puținii oameni, în afară de Rasputin, care îi sunt pe plac țarului și în care are încredere. Dacă poate cineva din marina rusă să-l facă pe țar să fie de partea noastră, atunci Orlov este acela.

Walden puse, în sfârșit, întrebarea care îl frământa.

– Și rolul meu în toată această combinație?

– Vreau să reprezentați Anglia la aceste tratative – și vreau să-mi aduceți Rusia pe tavă.

„Tipul ăsta nu rezistă niciodată ispitei de a fi melodramatic“, îi trecu prin minte lui Walden.

– Vreți ca Alexei și cu mine să negociem o alianță militară anglo-rusă?

– Da.

Walden își dădu de îndată seama ce sarcină dificilă, provocatoare și plină de satisfacții avea să fie. Își ascunse însă încântarea, împotrivindu-se pornirii de a se ridica în picioare și de a se plimba de colo-colo.

– Îl cunoașteți personal pe țar, adăugă Churchill. Cunoașteți Rusia și vorbiți fluent limba rusă. Sunteți unchiul lui Orlov prin căsătorie. L-ați mai convins o dată pe țar să se alieze cu Anglia, nu cu Germania – în 1906, când ați intervenit pentru a împiedica ratificarea Tratatului de la Björkö. Churchill se opri o clipă, apoi continuă: Cu toate astea, nu ați fost prima alegere la care ne-am oprit pentru a reprezenta Marea Britanie în aceste negocieri. Felul în care stau lucrurile la Westminster...

– Da, da, îl întrerupse Walden, nevrând să înceapă o discuție despre *asta*. Totuși, ceva v-a determinat să vă răzgândiți.

– Pe scurt, ați fost ales de țar. Se pare că sunteți singurul englez în care are un dram de încredere. În orice caz, i-a trimis o telegramă vărului său, regele, insistând ca Orlov să negocieze cu dumneavoastră.

Walden își putea închipui consternarea de care fuseseră cuprinși radicalii la aflarea veștii că trebuiau să-l implice pe un lord din partea conservatorilor, un reacționar, într-un plan atât de clandestin.

– Cred că ați fost oripilați, spuse el.

– Absolut deloc. În ceea ce privește Afacerile externe, politica noastră nu e chiar atât de diferită de a voastră. La rândul meu, am considerat întotdeauna că neînțelegerile politice interne nu ar trebui să fie un motiv pentru ca talentele dumneavoastră să fie pierdute pentru guvernul Majestății Sale.

„Acum s-a pornit pe lingușire, medită Walden. Înseamnă că le arde buza după mine.“ Apoi rosti cu glas tare:

– Cum o să fie ținute secrete toate aceste lucruri?